

NEVIDITELNÉ OBĚTI KOMUNISMU II. Kanada05

Gymnázium F. X. Šaldy Liberec, Czech Republic

NÁVRH PROJEKTU

NEVIDITELNÉ OBĚTI KOMUNISMU II. Kanada05

Studentský historický výzkum

1. Název projektu:

Neviditelné oběti komunismu II. - Kanada05

2. Datum realizace:

3. - 25. července 2005

3. Místa konání:

Toronto, Ottawa Kanada

4. Organizátor:

Oficiální adresa:	Sdružení studentů, rodičů a přátel školy při Gymnáziu F. X. Šaldy v Liberci Partyzánská 530/3 460 11, Liberec
Kontaktní osoba:	Mgr. Jan Goll Tel. +420 E-mail: jan.goll@gfxs.cz
IČO:	46749012
Telefonní číslo:	+420 482 710 077
Fax:	+420 485 103 880
E-mail adresa:	jan.goll@gfxs.cz
Internetová adresa:	www.gfxs.cz

Neviditelné oběti komunismu II. Kanada05

Gymnázium F. X. Šaldy, Partyzánská 530, Liberec, 460 11, Czech rep.
tel: +420 606 449 610 fax: +420 485 103 880
www.gfxs.cz jan.goll@gfxs.cz

NEVIDITELNÉ OBĚTI KOMUNISMU II. Kanada05

Gymnázium F. X. Šaldy Liberec, Czech Republic

5. Bankovní podrobnosti:

Název účtu:	Sdružení studentů, rodičů a přátel školy při Gymnázium F. X. Šaldy
Číslo bankovního účtu:	305265253
Bankovní kód:	0300
Název banky:	ČSOB
Bankovní adresa:	Tř. 1. máje 18, Liberec 1, Liberec, 460 01, Česká republika

6. Předpoklady projektu

S pádem železné opony v roce 1989 se k českému občanovi začaly postupně dostávat informace o lidech, kteří museli před komunismem emigrovat do Kanady. Přesto jsou emigranti žijící mnohdy tisíce kilometrů od České republiky na okraji zájmu běžného občana. Spolu s nimi se pro něj stávají neviditelné i jejich neuvěřitelné osudy a příběhy, které prožívali při útlaku komunistickým režimem a při cestě za svobodou. Jejich vzpomínky by měly být mementem na hrůzy, které komunisté páchali, především v dobách, kdy by snad někteří v České republice chtěli zapomenout.

Mladý výzkumný tým studentů libereckého Gymnázia F. X. Šaldy v Liberci se rozhodl navázat na úspěšnou první fázi výzkumu (Toronto 2004) a rád by objasnil osudy emigrantů z let 1948 - 1951 především v kanadském Torontu.

7. Popis projektu

Projekt je koncipován jako třítydenní výzkumný pobyt v kanadském městě Toronto. Projekt navazuje na pilotní část, která se uskutečnila v červenci 2004 v Torontu a nesla název „ Neviditelné oběti komunismu v zemi javorů: Toronto 2004.“ První fáze se zúčastnili tři studenti již zmiňovaného gymnázia, kteří by měli tvořit i páteř druhé části. V červenci by měli být doplněni o dalších 5 mladších kolegů. V průběhu výzkumu v červenci 2004 začala spolupráce s několika krajanskými subjekty (např. České a Slovenské sdružení v Kanadě, Masaryk Memorial Institute Inc.) v Torontu, s jejichž pomocí bude probíhat i letošní fáze projektu. Výzkum bude probíhat formou rozhovorů a interview se samotnými krajany. Kromě oral history bude probíhat výzkum i v archivech. Celá akce interkulturního, interdisciplinárního a mezigeneračního charakteru je také formou speciálního vzdělávání. Důraz je

Neviditelné oběti komunismu II. Kanada05

Gymnázium F. X. Šaldy, Partyzánská 530, Liberec, 460 11, Czech rep.

tel: +420 606 449 610 fax: +420 485 103 880

www.gfxs.cz jan.goll@gfxs.cz

NEVIDITELNÉ OBĚTI KOMUNISMU II. Kanada05

Gymnázium F. X. Šaldy Liberec, Czech Republic

záměrně kladen na emigranty z roku 1948, protože stále častěji spolu s nimi odcházejí i jejich příběhy, které by měly sloužit jako vykřičníky a vzpomínka i v budoucnosti.

7.1. Cílové skupiny

- Studenti středních a vysokých škol mající zájem o tuto tematiku
- Studenti gymnázií v Libereckém kraji
- Odborná veřejnost

7.2. Cíle projektu

Cílem projektu je přiblížit danou problematiku laické i odborné veřejnosti a studentům středních škol. A to především formou videodokumentu, který bude promítán na besedách a diskuzích s mladými lidmi, a formou sborníku, který bude určen spíše odborné veřejnosti.

Důraz je kladen na objasnění základních pojmů, deskripci a hlubší analýzu situace, ve které emigranti v Kanadě začínali. Nelze opomenout pobyt v německých uprchlických táborech a první začátky v Kanadě. Na základě ohlasu z loňské fáze projektu bude zvláštní důraz také kladen na představení Masaryktownu a komunity v Torontě, a to především formou videodokumentu, který občanům České republiky představí toto místo plné české kultury.

7.3. Hlavní témata projektu:

7.3.1. Masaryktown v proměnách času

V první části výzkumu se zaměříme na centrum krajanského života v Torontu, na Masaryktown. Na základě ohlasů z loňské fáze projektu, kdy se nás mnoho posluchačů a diváků ptalo, co to vlastně je Masaryktown, bychom rádi věnovali velkou pozornost této lokalitě. Představení Masaryktownu, jeho minulosti, současnosti i budoucnosti, by se mělo stát hlavní náplní této části projektu. Studentům i veřejnosti tak bude prezentována například jak česká knihovna na Masaryktownu, tak i redakce časopisu Nový Domov a celková činnost Masarykova Ústavu.

7.3.2. Plánování útěku

*„Jen to je ztraceno, čeho se sami vzdáváme.“
G.E.Lessing*

Další část je zaměřena na detailní seznámení se s přípravami a plánováním emigrace. Studentský tým chce především zjistit, kde se daly získat informace o

NEVIDITELNÉ OBĚTI KOMUNISMU II. Kanada05

Gymnázium F. X. Šaldy Liberec, Czech Republic

pohraničních hlídkách, zda byl přesně zmapován terén, nebo jestli se spoléhalo spíše na štěstí, či zda existovali nějakí tajní informátoři a jak moc se jim dalo věřit. K tomuto tématu si lze položit mnoho zajímavých otázek, které pomohou zmapovat situaci, v níž se emigranti nacházeli a pomocí nichž se podaří blíže pochopit, kde našli tolik odvahy uskutečnit tak nebezpečný čin, jakým emigrace jistě byla.

7.3.3. Překročení hranic

„Prvním zákonem každé bytosti je zachovat se žít.“

Niccolo Machiavelli

Na základě výpovědí přímých účastníků budou podrobně rozebrány způsoby, jakými lidé utíkali ze země. S jejich pomocí dojde i k rekonstrukci konkrétních tras. Součástí tohoto oddílu bude i srovnání, zda přecházet hranice ve skupině více lidí s využitím služby převaděče zaručovalo vyšší pravděpodobnost úspěchu než spoléhat jen sám na sebe. Případně jestli při dopadení a následném odsouzení měla velikost skupiny vliv na výši trestu. Výzkum se také zaměří na přibližné procento falešných převaděčů, stejně tak i zda a jakým způsobem se podílelo příhraniční obyvatelstvo na chytání osob.

7.3.4. Cesta z hranic do sběrného tábora

„Odvaha je dobrá věc, ale lepší je vytrvalost, vytrvalost je to hlavní.“

Teodor Fontane

Po překročení českoněmeckých nebo česko-rakouských hranic čekala emigranty cesta do sběrného a uprchlického tábora. Tato kapitola bude věnována hledání podrobností ohledně tohoto přesunu. Probíhala cesta zcela podle jejich vlastní iniciativy nebo tento transport někdo řídil? Jakými dopravními prostředky cestovali, jaké byly podmínky a finanční náročnost? Zajímavým tématem jsou nesporně i mezilidské vztahy těsně po překročení státní hranice a aktuální sociální situace uprchlíků.

7.3.5. Uprchlické tábory

„Snášej trpělivě, jestliže nemůžeš vesele.“

T. Kempenský

Pro emigranty znamenalo vyřízení nezbytných formalit a následné čekání na povolení odjezdu do Kanady většinou přinejmenším několik měsíců pobytu v uprchlickém nebo sběrném táboře. Cílem této části výzkumu je objasnit, zda při příjezdu do tábora absolvovali emigranti vstupní pohovory, jestli dostali nějaké legitimace atd. Bádání se zaměří i na kvalitu ubytování, stravy, možnosti pracovat či studovat. Studentský tým by se rád dozvěděl, jaká byla organizace tábora, fungoval-li

NEVIDITELNÉ OBĚTI KOMUNISMU II. Kanada05

Gymnázium F. X. Šaldy Liberec, Czech Republic

zde určitý denní režim, jak na sebe pohlíželi uprchlíci různých národností a etnických skupin, jak moc trápila uprchlíky sudetoněmecká otázka.

7.3.6. Příjezd do Kanady

*„Ale k čemu je svoboda, ne-li k tomu, aby ses angažoval...“
Sartre*

Poté, co uprchlíci z Československa konečně absolvovali cestu za oceán, jejich dobrodružství nekončilo. Ba naopak - právě začínalo. Když loď zakotvila v některém z kanadských přístavů, hned po prvním pohledu na zcela cizí krajinu, která se nyní měla stát jejich druhým domovem na dobu neurčitou, nastala starost o zajištění financí, ubytování, zaměstnání atp. Důležité také bylo, zda-li měl někdo již dopředu připravenou půdu v podobě kontaktů a navázaných přátelství z předchozí doby. To „startovní pozici“ emigrantům značně ulehčovalo. Ale kolik bylo takových šťastlivců? A opravdu jim pomohlo, že ne úplně všichni v zemi javorů jsou jim cizí? Nebylo jejich postavení podobné pozici ostatních emigrantů, kteří spolu s deseti dolary obdrželi při vstupu do země od Mezinárodní uprchlické organizace přání „good luck“ a dále se museli postarat o sebe?

7.3.7. Následující život v Kanadě

*„Hleď si zachovat klidnou mysl v dobách trudných.“
Quintus Horatius Flaccus*

Další z řady životních zkoušek byla samotná asimilace ve společnosti, vytvoření si klidného prostředí pro nově započatý život. Dozví se studenti, jak tento zlom emigranti vnímali, jaké kladl nároky a požadavky na život a co plánovali do budoucna? Výzkum objasní, jestli toužili po návratu do rodné vlasti, nebo se do ČSR vrátit nechtěli. Důraz bude kladen i na jejich tehdejší osobní názory na situaci v ČSR, jaké dávali komunistické diktatuře naděje na funkčnost a existenci. Na místě je jistě i otázka, zda měli emigranti kontakty s domovem, rodinou, příbuznými a přáteli v ČSR a zda tito lidé o emigraci vůbec věděli.

8. Časový rámec projektu

Termín	Aktivita
říjen - prosinec 2004	Příprava projektu
prosinec 2004	Oslovení partnerů projektu a zajištění realizačního zázemí projektu
duben 2005	Oslovení mediálních partnerů, zajištění mediálního pokrytí akce
duben- červen 2005	Teoretická příprava výzkumného týmu
červenec 2005	Studijní, výzkumný pobyt v Kanadě
červenec - srpen 2005	Analýza dat
září 2005	Finalizace video dokumentu
říjen 2005	Série besed a diskuzí

Neviditelné oběti komunismu II. Kanada05

Gymnázium F. X. Šaldy, Partyzánská 530, Liberec, 460 11, Czech rep.
tel: +420 606 449 610 fax: +420 485 103 880
www.gfxs.cz jan.goll@gfxs.cz

NEVIDITELNÉ OBĚTI KOMUNISMU II. Kanada05

Gymnázium F. X. Šaldy Liberec, Czech Republic

prosinec 2005

Finalizace závěrečné zprávy projektu a publikování sborníku

9. Výstupy projektu

- Sborník v nákladu 100 kusů shrnující průběh výzkumu a zjištěné skutečnosti reflektované s již známými fakty.
- Prezentace v rámci spolupráce s Centrem pro exilová studia Univerzity Palackého Olomouc. Přednáška pro studenty historie na FF Univerzity Palackého v Olomouci.
- Prezentace na akcích školy (vzdělávací veletrh Nisa Scola, Výroční předávání cen GyTa, Ples Gymnázia).
- Videodokument o Masaryktownu a české komunitě v Kanadě, zvláště pak v Torontu.
- Výsledek a přínos semináře bude rovněž zhodnocen na internetových stránkách žadatele www.gfxs.cz/kanada
- Série 10 besed po školách v Liberci (publikum asi 1500 studentů)

10. Mediální prezentace projektu a partnerů projektu

Na základě prezentace loňské fáze projektu se předpokládá opětovná medializace v těchto subjektech:

- Tisk: Liberecký den
MF DNES, krajská příloha
Kraj
Ročenka Gymnázia F. X. Šaldy
Nový Domov
Satellite 1-416
- Televize: Genus TV (v jednání)
RTM TV (v jednání)
Nový Zaber Toronto
Česká televize (v jednání)
- Rozhlas: Radio Contact Liberec
Český rozhlas Sever
Český rozhlas 1 Radiožurnál
Český rozhlas 2 Praha

Neviditelné oběti komunismu II. Kanada05

Gymnázium F. X. Šaldy, Partyzánská 530, Liberec, 460 11, Czech rep.
tel: +420 606 449 610 fax: +420 485 103 880
www.gfxs.cz jan.goll@gfxs.cz

NEVIDITELNÉ OBĚTI KOMUNISMU II. Kanada05

Gymnázium F. X. Šaldy Liberec, Czech Republic

10. Relevantní zkušenosti:

10.1. Reference:

Senát Parlamentu ČR

MUDr. Přemysl Sobotka

předseda

Valdštejnské náměstí 17

118 01, Praha 1

Tel: +420 257 072 331

České a slovenské sdružení v Kanadě

Miloš Šuchma

President

3044 Bloor Street West

P.O. Box 564

Toronto, ON M8X 2Y8

Canada

Gymnázium F.X. Šaldy

RNDr. Irena Příkladná

ředitelka

Partyzánská 530/3

460 11, Liberec 11

Tel.: +420 485 103 880

Velvyslanectví Kanady v České republice

Olivier Nicoloff

Konzul

Muchova 6

Praha 6, 160 00

Česká republika

10.2. Doporučující dopisy:

Gymnázium F. X. Šaldy

Senát Parlamentu České republiky

Kanadská ambasáda v České republice

České a slovenské sdružení v Kanadě